

1. KONKURENCIESCHOPNÉ SLOVENSKO – STRATEGICKÉ PRIORITY RÚZ

Nevyhnutným predpokladom pre zabezpečenie prosperity, zamestnanosti a sociálneho rozvoja akejkoľvek trhovej ekonomiky sú priaznivé podnikateľské prostredie, transparentný legislatívny proces, právna stabilita, predvídateľnosť a vymožitelnosť práva. V situácii súčasnej hlbokoj hospodárskej a geopolitickej krízy umocnenej dozvukmi globálnej pandémie, vojnou na Ukrajine, vysokými cenami energií a nedostatkom strategických surovín a materiálov to platí ešte viac. Slovenská republika však v posledných rokoch v mnohých ohľadoch zaznamenala stagnáciu, ba dokonca aj kontinuálne zhoršovanie rozhodujúcich faktorov, čo výrazne ohrozuje jej konkurencieschopnosť voči iným členským štátom Európskej únie (ďalej aj ako „EÚ“) a tretím krajinám.

Konkurenčné, odolné a prosperujúce podniky sú motorom udržateľného hospodárstva a napredovania spoločnosti. Slovensko preto musí opätovne vytvárať podmienky, ktoré umožnia firmám efektívne fungovať, zvyšovať produktivitu, vytvárať pracovné miesta, a zároveň aj inovovať, investovať a prosperovať.

Zamestnávateľa, združení v RÚZ, z tohto dôvodu naliehavo žiadajú vládu, jednotlivé politické strany a sociálnych partnerov o prioritizovanie nasledovných oblastí a presadzovanie konkrétnych opatrení:

1. Presadzovanie konkurencieschopného Slovenska a konkurencieschopnej EÚ

- a) Presadzovať politiky smerujúce k zvýšeniu konkurencieschopnosti SR a EÚ prostredníctvom nevyhnutných štrukturálnych reforiem, obmedzenia byrokracie, administratívnej a regulačnej záťaže, a zvýšenia podnikateľskej slobody pre firmy a podnikateľov.
- b) Zasadit' sa na národnej aj európskej úrovni o nastavenie spravodlivého, stabilného a predvídateľného regulačného rámca pre podnikanie, s porovnateľnými a nediskriminačnými podmienkami pre všetky ekonomické aktivity. Ten by mal pomôcť zabezpečiť rovnaké podmienky na podnikanie, akými disponuje zahraničná konkurencia (tzv. level-playing field).
- c) Zaviesť jednotný systém transpozície legislatívy EÚ spôsobom, aby sa eliminoval prvok tzv. gold-platingu a „cherry pickingu“.
- d) Precizovať systém pravidelných konzultácií k legislatíve EÚ so sociálnymi partnermi tak, aby im poskytoval včasné informácie o pripravovaných legislatívnych návrhoch, umožnil podieľať sa na príprave pozície SR pri vyjednávaniach s partnermi v EÚ a získať spätnú väzbu o výsledkoch európskeho legislatívneho konania, vrátane prezentovaných pozícií, a hlasovaní slovenských zástupcov.
- e) Znižovať a odstraňovať negatívne dopady domácej aj európskej legislatívy na medzinárodnú konkurencieschopnosť slovenského a európskeho priemyslu.
- f) V odozve na nové geopolitické riziká a výzvy sa zasadzovať o identifikáciu a prijatie krokov smerujúcich k budovaniu európskej suverenity, zníženiu závislosti na nerastných surovinách a vybraných produktoch (polovodiče, poľnohospodárske produkty), ako aj k presadeniu nového modelu hospodárskeho rastu a investícií, s cieľom zvýšiť odolnosť a konkurencieschopnosť európskej hospodárskej základne.

2. Zreformovanie daňového a odvodového systému, odstránenie tzv. „skrytého zdaňovania“

- a) Zvyšovať efektívnosť výberu daní za súčasného znižovania daňového a administratívneho zaťaženia daňovníkov. Podporiť dobrovoľné plnenie daňových povinností a posilniť partnerský vzťah medzi daňovníkmi a správcami daní.

- b) Zrušiť platenie osobitných odvetvových daní a odvodov.
- c) Reformovať súčasný systém zdravotného, sociálneho a dôchodkového zabezpečenia s cieľom jeho zefektívnenia a poskytovania benefitov jeho účastníkom, a súčasného poklesu sadzieb odvodov, administratívnej záťaže a ostatných nákladov. Stabilizovať druhý pilier dôchodkového zabezpečenia formou ukotvenia jeho ochrany v Ústave SR.
- d) V záujme neúmerného rastu celkovej ceny práce citelne znížiť odvodové zaťaženie zamestnávateľov.
- e) Zaviesť jednotnú sadzbu dane z pridanej hodnoty (DPH) a znížiť ju na maximálnu možnú úroveň.
- f) Podporiť zodpovedné podniky a ich aktivity formou stimulov, napríklad v podobe nižšieho daňového zaťaženia (obdoba EU taxonomy), podpory vlastnej výroby energie a podobne. Zaviesť aktívne stimuly a prostriedky na podporu nízkoemisných technológií.
- g) Podpora vlády v proaktívnom prístupe k zavedeniu Jednotnej registrácie k DPH naprieč EÚ (Single VAT Registration Number – VRN).

3. Zavedenie systematického legislatívneho procesu, zníženie byrokracie a zlepšenie vymožitelnosti práva

- a) Posilniť systematický partnerský a sociálny dialóg v oblasti pripravovaných legislatívnych zmien s dopadmi na podnikateľské prostredie. Zabezpečiť systémový prístup k dopadovým štúdiám, analýzam vplyvov zákonov a regulačných opatrení, a posilniť úlohu pracovných skupín a komisií pri príprave legislatívy.
  - b) Zvýšiť transparentnosť a predvídateľnosť legislatívneho procesu (eliminácia skráteného legislatívneho konania na odôvodnené prípady, obmedzenie častých a neprehľadných novelizácií legislatívy, posilnenie záväznosti Legislatívnych pravidiel Vlády SR, predkladanie materiálov na rokovanie vlády v dostatočnom predstihu, zavedenie účinnosti zásadnej legislatívy vždy k 1. januáru a k 1. júlu kalendárneho roka).
  - c) Inicovať zmeny pri predkladaní poslaneckých legislatívnych návrhov smerom k vyššej transparentnosti procesu a právnej istote adresátov práva. Zaviesť mechanizmus predkladania a vyhodnocovania pripomienok aj k poslaneckým návrhom, vrátane povinného vypracovania doložky vplyvov a realizácie kompletného medzirezortného pripomienkového konania (MPK), ku každému poslaneckému návrhu zákona.
  - d) Zrealizovať reformu povoľovacích a licenčných konaní, a skrátiť lehoty s nimi súvisiace (najmä v oblasti výstavby a územného plánovania, v ktorých spomaľujú rozvoj prioritných infraštruktúrnych odvetví).
  - e) V súlade so zavádzaním Regulatory Impact Assessment (RIA) povinne implementovať pri prijímaní nových regulácií zásadu „one in – two out“ (jednu reguláciu s dopadom na podnikateľské prostredie prijať a dve staršie regulácie odstrániť). Znižovať reguláciu podnikateľského prostredia prostredníctvom rušenia starších regulačných opatrení (ex post deregulácia), ktoré stratili svoje opodstatnenie.
  - f) Výrazne podporiť rozvoj e-governmentu a zabezpečiť funkčnosť jednotných kontaktných miest s cieľom umožniť efektívnu komunikáciu podnikateľov s orgánmi štátnej správy.
  - g) Zrealizovať reformné kroky v oblasti súdnictva, najmä s cieľom zvýšiť efektívnosť a včasnosť vymožitelnosti práva, dosiahnuť ustálenú rozhodovaciu prax, zvýšiť osobnú zodpovednosť pri rozhodovaní sudcov, výrazne skrátiť dĺžku súdnych konaní a podporiť špecializáciu súdov, ako aj sudcov, na konkrétne agendy.
-

4. Prepojenie vzdelávacieho systému s potrebami trhu práce

- a) Spracovať a aplikovať Stratégiu rozvoja talentu na Slovensku, podporiť vytvorenie a činnosť Centier pre získavanie talentu v krajinách záujmu SR s cieľom získavať talenty a špecialistov pre slovenský pracovný trh.
- b) Zaviesť systematické a profesionálne prognózovanie potrieb trhu práce pre účely optimálneho nastavovania výkonov stredných a vysokých škôl, zabezpečiť odborné a kontinuálne hodnotenie uplatniteľnosti absolventov v praxi, ktoré by malo dopad na ich financovanie.
- c) Reformovať sústavu a obsah učebných a študijných odborov, vrátane doplnenia výučby digitálnej a finančnej gramotnosti, upraviť výšku finančného normatívu na žiaka pre stredné školy, optimalizovať sieť stredných škôl v kontexte aktuálnych požiadaviek trhu práce.
- d) Dobudovať funkčný systém duálneho vzdelávania v kontexte aktuálnych požiadaviek trhu práce, podporiť rozvoj centier excelentnosti odborného vzdelávania a prípravy, vybudovať nadpodnikové vzdelávacie centrá pre kľúčové sektory.
- e) Zvýšiť kvalitu výučby matematiky, informatiky, ako aj ostatných prírodovedeckých disciplín a postupne opäť zaviesť povinnú maturitu z matematiky a aspoň z jedného ďalšieho prírodovedeckého predmetu na gymnáziách a technických stredných odborných školách.
- f) Zosúladiť štruktúru terciárneho vzdelávania so štandardom krajín OECD, zvýšiť atraktivnosť slovenských vysokých škôl s cieľom udržať si najlepších študentov na Slovensku, zabezpečiť efektívnu činnosť správnych rád verejných vysokých škôl.
- g) Vybudovať funkčný systém celoživotného vzdelávania, prepájať zdroje podnikov, zamestnancov a štátu s európskymi zdrojmi, posilniť kariérové poradenstvo a zabezpečiť plnohodnotnú činnosť Aliancie sektorových rád.
- h) Zabezpečiť zapojenie odborníkov z praxe do procesov teoretického vzdelávania na stredných odborných školách. Upraviť kvalifikačné predpoklady pre výkon činnosti pedagogického zamestnanca, ktorý zabezpečuje vyučovanie odborných teoretických predmetov tak, aby to mohol vykonávať aj odborník z praxe.

5. Zavedenie modernej pracovnej legislatívy a podpora tvorby nových pracovných miest

- a) Zrušiť sadzby minimálneho mzdového nároku pre príslušný platový stupeň v Zákonníku práce.
  - b) Stanoviť záväzný mechanizmus úpravy výšky minimálnej mzdy v prípade, že nedôjde k dohode sociálnych partnerov, ktorý by mal byť vo výške päťdesiat percent priemernej mzdy, resp. šesťdesiat percent mediánovej mzdy v národnom hospodárstve.
  - c) Sprehľadniť a zjednodušiť legislatívu zameranú na oblasť bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (BOZP) v kontexte princípov modernej BOZP, ktorá je kreovaná vo vyspelých krajinách EÚ, s cieľom eliminovať administratívnu a finančnú záťaž podnikateľského prostredia bez negatívnych dopadov na zdravie a bezpečnosť zamestnancov.
  - d) Odstrániť prekážky pre cezhraničnú mobilitu pracovnej sily v rámci krajín EÚ.
  - e) Systémovo vyriešiť a zjednodušiť zabezpečenie dostatku kvalifikovanej pracovnej sily z tretích krajín, zjednotiť legislatívu a výrazne znížiť represiu (pokuty, odobratie licencie).
  - f) Zosúladiť Zákonník práce a súvisiace predpisy s potrebami digitálnej ekonomiky a rôznorodosti usporiadania pracovnoprávných vzťahov v 21. storočí.
  - g) Zredukovať zásahy štátu do spôsobu odmeňovania pracovníkov (príplatky).
-

6. Digitalizácia a posilnenie podpory aplikovaného výskumu, vývoja a inovácií

- a) Pomáhať podnikom, podnikateľom a ich zamestnancom v digitálnej transformácii ich podnikania a činnosti. Podporovať opatrenia Európskej komisie (EK), ktoré cielia na zlepšovanie infraštruktúry a širokopásmového pripojenia pre všetkých občanov a podniky, odstránenie regulačnej záťaže sieťových operátorov a celkovej nadbytočnej regulácie – uprednostniť samoreguláciu.
  - b) Posilniť trend zvyšovania účelových výdavkov na úkor inštitucionálnych výdavkov pri finančnej podpore projektov výskumu a vývoja.
  - c) Garantovať minimálny podiel verejných výdavkov z celkového hrubého domáceho produktu (HDP) štátu na podporu aplikovanej vedy a výskumu, rozvoj výskumnej a inovačnej infraštruktúry.
  - d) Pre podporu aplikovaného výskumu a inovácií rozpracovať v rámci implementácie domén RIS3 SK systémové nástroje podporujúce zintenzívnenie spolupráce univerzít, verejného a súkromného sektora, odstrániť legislatívne prekážky v tejto oblasti.
  - e) Zvýšiť podporu vedy, výskumu a inovácií (VVI) prostredníctvom super odpočtu zo súčasných sto percent výdavkov (nákladov) vynaložených na výskum a vývoj na dvesto percent.
  - f) Vypracovať štátnu politiku pre výskum, vývoj a inovácie, ktorá komplexne pokrýva potreby rozvoja tejto oblasti počas nasledujúcich desiatich rokov (aspoň do roku 2030, resp. na pätnásť rokov) a v rámci nej definovať strategické štátne programy VVI, na ktoré bude štát garantovať finančné prostriedky zo svojho rozpočtu.
  - g) Nastaviť podmienky pre výraznejší vstup rizikového kapitálu do VVI, zjednodušiť reguláciu pre investičné fondy a finančne, napríklad formou stimulov pre výskum a vývoj v zmysle zákona č. 185/2009 Z. z. o stimuloch pre výskum a vývoj, alebo daňovo stimulovať výrobné podniky pri investovaní do aplikovaného výskumu, vývoja, inovácií a inovatívnych firiem či pri nákupe duševného vlastníctva.
  - h) Realizovať v plnom rozsahu Implementačný plán Stratégie výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu Slovenska.
  - i) Zvýšiť podiel projektov postavených na partnerstve medzi výskumnými inštitúciami a priemyslom, zjednodušiť podmienky pre vedomostný a technologický transfer z výskumného prostredia do praxe.
  - j) Posilniť podporu aplikovaného výskumu a vývoja zo štrukturálnych fondov EÚ, v rámci nej podporovať vznik konzorcií výskumných pracovísk podnikateľského sektora, akademického sektora a štátneho sektora výskumu a vývoja, zjednodušiť administratívnu náročnosť, a rozšíriť jeho nepriamu podporu na úroveň porovnateľnú s ostatnými krajinami EÚ.
  - k) Vyvinúť maximálne úsilie na zabezpečenie komplexného prepracovania Národnej stratégie VVI SR do roku 2030 za účasti zástupcov zamestnávateľských organizácií a zväzov s uvážením ich pripomienok.
  - l) Požadovať vyčlenenie finančných prostriedkov z Plánu obnovy a odolnosti SR na riešenie projektov aplikovaného výskumu a vývoja, a implementáciu inovácií zameraných na podporu zvýšenia konkurencieschopnosti priemyslu SR na európskych a svetových trhoch, ako aj na podporu zavádzania technologických a produktových inovácií.
-

7. Reforma regulačného rámca v energetike a zabezpečenie konkurenčných cien energií

- a) Presadzovať reformy trhu s plynom a elektrinou na úrovni EÚ s cieľom zníženia cien energií, ktoré sú na Slovensku oveľa vyššie ako v tretích krajinách. Zabezpečiť podporu produkcie zelenej energie a jej dostupnosť pri zachovaní konkurencieschopných cien.
- b) Vyčleňovať dostatočné zdroje v Environmentálnom fonde na kompenzácie nepriamych nákladov oprávnených priemyselných subjektov v rámci schémy štátnej pomoci pre podniky v odvetviach, v prípade ktorých sa predpokladá vystavenie skutočnému riziku úniku uhlíka v dôsledku vysokých nepriamych nákladov.
- c) Diverzifikovať sieťové poplatky a tarify v elektroenergetike podľa spotreby (tzv. pásmovanie) s cieľom udržať konkurencieschopnosť energeticky náročného priemyslu na jednotnom trhu EÚ, ale aj voči konkurencii z tretích krajín.
- d) Zabezpečiť transparentnosť a predvídateľnosť legislatívneho a regulačného rámca rešpektujúceho pravidlá riadnej regulácie a oprávnené záujmy spotrebiteľov a dodávateľov energií. Zároveň vytvoriť podmienky na primerané zásahy na energetickom trhu v krízových situáciách s cieľom zachovania stability a odolnosti trhu a zabezpečenia kontinuity dodávok energií pre všetkých odberateľov, vrátane energeticky náročných podnikov.
- e) Zabezpečiť regulačný rámec podporujúci rozvoj zdrojov elektriny, plynu a tepla z obnoviteľných zdrojov energie (OZE), odstraňujúci nadbytočné prekážky v rámci povolovacích konaní na výstavbu týchto zdrojov, podporujúci zrýchlenie pripájania zdrojov do sústav a produkciu a spotrebu biometánu a bezemisného a nízkoemisného vodíka v sektoroch teplárstva, priemyslu a dopravy.
- f) Presadzovať využitie európskych fondov a domácich zdrojov prioritne na investície do infraštruktúrnych projektov, modernizácie energetického sektora, zvýšenia energetickej efektívnosti a podpory investícií do OZE.

8. Dekarbonizácia priemyslu, životné prostredie a odpadové hospodárstvo

- a) Pri prijímaní legislatívy súvisiacej s ochranou životného prostredia a klimatickou zmenou prihliadať na záujmy slovenského priemyslu, presadzovať a podporovať opatrenia, ktoré majú najmenšiu tzv. "zelenú prírážku".
  - b) Presadzovať efektívne použitie európskych fondov, podporných mechanizmov (Plán obnovy a odolnosti SR, Modernizačný fond aj domácich zdrojov – napr. Environmentálny fond) a nastaviť vhodné podmienky pre ich využívanie na dekarbonizačné investície a modernizáciu priemyslu, projekty zlepšujúce stav životného prostredia, a iné investície prispievajúce k napĺňaniu medzinárodných záväzkov SR v oblasti ochrany klímy a európskych klimatických cieľov.
  - c) Podporovať dlhodobú udržateľnosť investícií do zelených technológií a prijať opatrenia s cieľom vytvoriť a stimulovať trh so zelenými výrobkami.
  - d) Zrealizovať reformu procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie s cieľom zníženia regulačného zaťaženia povolovacích, ako aj licenčných konaní, zároveň skrátiť ich lehoty a zreformovať legislatívu v oblasti odpadového hospodárstva.
  - e) Podporovať zvyšovanie odolnosti a strategickej autonómie EÚ a jej členských štátov prostredníctvom zabezpečenia stabilných dodávok kritických i strategických nerastných surovín, presadzovať asertívnu obchodnú politiku s cieľom diverzifikovať zdroje a podporovať rozvoj domácich kapacít v oblasti prieskumu, ťažby, spracovania a recyklácie nerastných surovín.
-

9. Zamedzenie plytvania vo verejných financiách a eliminovanie korupcie

- a) Podstatne znížiť mieru prerozdelenia financií vo verejnom sektore.
- b) Zrealizovať komplexný audit opodstatnenosti verejných výdavkov, prehodnotiť efektivitu štátom poskytovaných služieb a možností využitia efektívnejších neštátnych alternatív ich zabezpečenia. Na základe výsledkov auditu realizovať opatrenia s cieľom zvyšovať efektivitu verejnej správy vrátane znižovania zamestnanosti vo verejnej správe aj vďaka jej digitalizácii.
- c) Realizovať nákupy pre verejný sektor prostredníctvom centrálného obstarávania.
- d) Zabezpečiť, aby každé realizované verejné obstarávanie vo verejnom sektore bolo počas jeho priebehu verejným a kontrolovateľným a bolo maximálne rýchle a efektívne.
- e) Zaviesť osobnú aj hmotnú zodpovednosť riadiacich pracovníkov vo verejnej správe za predražené verejné obstarávania a za všetky porušenia príslušných zákonov a nariadení o verejnom obstarávaní.
- f) Zredukovať administratívne a technické bariéry vstupu na trh, limitovať udeľovanie licencií a zrušiť možnosti povoľovania vstupu na trh splnením obmedzujúcich podmienok od stavovských komôr.

10. Dosiahnutie účelného a transparentného využívania prostriedkov z fondov EÚ

- a) Výrazne zlepšiť efektívnosť čerpania prostriedkov z Európskych štrukturálnych a investičných fondov, Plánu obnovy a odolnosti SR, Modernizačného fondu, grantového financovania či kontraktov s európskymi inštitúciami.
  - b) Odbúrať administratívnu záťaž pri čerpaní finančných prostriedkov z fondov EÚ a štátnej pomoci a eliminovať reguláciu nad rámec nevyhnutných pravidiel EÚ. Zasadit' sa, aby poskytnutá štátna pomoc viedla k zachovaniu rovnakých podmienok na podnikanie, tzv. „level-playing field“, a nedeformovala jednotný trh EÚ v krátkodobom ani dlhodobom horizonte.
  - c) Uplatňovať zásadu rovnakej intenzity pomoci pre malé, stredné a veľké spoločnosti pri poskytovaní finančných prostriedkov z fondov EÚ a štátnej pomoci, berúc ohľad na špecifickosť postavenia niektorých odvetví a ich regionálnu polohu.
  - d) Presadzovať uplatňovanie transparentných hodnotiacich kritérií a nezávislý výber hodnotiteľov žiadostí o poskytnutie finančných prostriedkov z fondov EÚ.
  - e) V prípade vážnych geopolitických udalostí identifikovať a implementovať krátkodobé núdzové aj dlhodobé reformné opatrenia na stabilizáciu ekonomiky a stimuly pre najviac postihnuté odvetvia a strategické hodnotové reťazce. V tomto kontexte presadzovať rýchle a efektívne využitie finančnej pomoci podnikom, investície vo verejnom záujme a potrebné reformy na zabezpečenie rastu nevyhnutného na zotavenie sa z dnešnej krízy, splácanie dlhu EÚ a zlepšenie života budúcich generácií.
-